

Lassan fél év telt el Ferenc pápa megválasztása óta.

A vele kapcsolatos hatalmas sajtóanyagból közlünk válogatást az alábbiakban.

Milyen pápában reménykedhetünk?

Részlet a Leonardo Boff felszabadítási teológussal a pápaválasztás előtt készült interjúból

Mit kellene tennie a következő pápának annak érdekében, hogy elkerülhessük sok hívő elvándorlását más egyházakba, mindenekelőtt a pünkösdistá felekezetekbe?

Az új pápa profiljának véleményem szerint nem szabad hasonlítania sem a hatalom emberéhez, sem az intézmény emberéhez. Ahol hatalom van, ott nincs szeretet, és veszendőbe megy az irgalom. Az új pápának olyan pásztornak kellene lennie, aki közelebb van a hívőkhöz és minden emberhez, függetlenül azok erkölcsi, politikai és etnikai helyzetétől. Jézusnak azt a mondását kellene mottóul választania, hogy „aki hozzám jön, azt nem utasítom el”, mert a názáreti Jézus mindenkit szívesen fogadott, a prostituált Mária Magdolnától a teológus Nikodémusig. Ne a nyugati kultúrkörből való legyen, de mégis a tágas, globalizált világ embere, aki részvétet érez a szenvedők és a meggyötört Föld iránt, amelyet a fogyasztói magatartás pusztulással fenyeget. Ne legyen a bizonyosságok embere, mégis olyan valaki, aki mindenkit arra bátorít, hogy jobb utakat keressen.

Egy effajta pápa következésképpen az evangéliumokat választaná vezérfonalul, de a szektás térítés szelleme nél-

kül, annak tudatában, hogy a Szentlélek már a misszionáriusok előtt megérkezik mindenhová, és hogy az Ige mindenkit megvilágosít, aki e világra jön, amint János evangélista mondja.

Az új pápának mélyen spirituális embernek kellene lennie, aki nyitott minden vallási útra, hogy azok együttesen életben tartsák azt a szent lángot, amely minden emberben ég: Isten titokzatos jelenlétét. Végül nagy jósnak kellene eltoltenie őt, XXIII. János stílusában, gyengédségnek a kicsik iránt, valamint prófétai szilárdságnak, hogy pellen-gérré állítsa azokat, akik a kizsákmányolás mozgatói, és akik az erőszakot és a háborút használják eszközként arra, hogy uralkodjanak embertársaikon és a világon.

Bárcsak egy ilyen ember kerekedne felül a bíborosok tárgyalásai során és a különböző áramlatok közötti feszültségen! A Szentlélek működése titok. A Szentléleknek ez esetben nincs más hangja és feje, csak a bíborosoké. Bárcsak sikerülne neki érvényre juttatnia a fentieket!

Forrás: Imprimatur, 2013/2

(Az interjú egy hónappal a pápaválasztás előtt készült.)

Ferenc pápa az egyház újjáépítésére hív fel

RÖVIDDEL EZELŐTT internetes fórumokon előre megmondtam, hogy a következő pápát Ferencnek fogják hívni. Nem tévedtem. Miért Ferenc? Mert Szent Ferenc akkor lépett a megterés útjára, amikor San Damiano kápolnájának keresztje megszólította. „Ferenc, menj, és építsd fel ismét a házat! Hiszen látod, hogy összeomlik” (Szt. Bonaventura, Legenda Maior, II, 1). Ferenc először szó szerint vette ezt a megbízást, és újból fölépítette Portiunkula kicsi templomát, amely még mindig áll Assisiben, és egy hatalmas katedrális belsejében található. Később világossá vált számára, hogy spirituálisan kell értelmeznie a megbízást: ismét fel kell építenie „azt az egyházat, amelyet Krisztus a vérével váltott meg” (uo.). Onnan kiindulva jött létre mozgalma annak az egyháznak a megújítására, amelynek élén a történelem leghatalmasabb pápája, III. Ince állt. Elkezdett leprásokkal együtt élni, és egyiküket karonfogva hirdette az evangéliumot, a nép nyelvét használva, nem pedig a latint. Jó tudni, hogy Ferenc nem pap volt, hanem egyszerű laikus. Csak élete vége felé – amikor a pápa megtiltotta a

laikusoknak a prédikálást – fogadta el, hogy diakónussá legyen, de csak azzal a feltétellel, hogy szolgálataiért nem kap javadalmazást.

DE MIÉRT VÁLASZTOTTA Jorge Mario Bergoglio bíboros a Ferenc nevet? Véleményem szerint azért, mert tudatában volt annak, hogy az egyház az összeroppanás szélén áll a különböző botrányok okozta tekintélyvesztés következtében, és el kellett veszítenie a legértékesebbet, amivel csak rendelkezett: az erkölcsöt és a hitelességet.

A Ferenc nem csupán egy név, hanem annak az egyháznak a programja is, amely szegény és egyszerű, amely az evangélium szerint tájékozódik és amelyet megfosztottak hatalmától. Olyan egyház ez, amely a legkiseb-ekkel indul útnak, amely az első szerzetesi közösségeket hozta létre olyan férfiaknak és nőknek, akik a fák alatt a verebekkel együtt imádkozták a breviáriumot. Ökológikus egyház ez, amely minden élőlényt „testvérkéjének és nővérkéjének” nevez. Szent Ferenc engedelmes volt az Egyház és a pápa iránt, ugyanakkor mégis a saját útját járta, hóna alatt a

szegénység evangéliumával. A teológus Joseph Ratzinger egyszer azt írta: „Ferencnek az olyannyira uralmi egyházat elutasító magatartása nem lehetett volna radikálisabb. Mi prófétai tiltakozásnak neveznénk az ilyesmit” (In Zeit Jesu, Herder Verlag 1970, 269).

AZT HISZEM, Ferenc pápa olyan egyházat tervez, amely kívül van a palotákon, és mentes a hatalmi jelképektől. Ezt megmutatta már első nyilvános fellépésekor. A pápák rendszerint mocénumot hordanak, aranszövésű vállgallért, amely eredetileg a császároknak volt fönntartva. Ferenc pápa csak egyszerű fehér ruhában jelent meg.

MEGÉRI, hogy székfoglaló beszédéből kiemeljünk három olyan pontot, amely nagy szimbolikus jelentőséggel bír.

Először is azt mondta, hogy „*a felebaráti szeretetben akar elnökölni*”, amire a reformáció idején törekedtek, illetve az ökumené legjobb teológusai. A pápának nem abszolutista monarchaként kellene elnökölnie,

szent hatalommal fölruházva, ahogyan a kánonjog előíranyozza. Jézus üzenetének megfelelően a szeretetben elnököljön, hogy megerősítse fivéreit és nővéreit a hitben.

Másodszor: *Isten népét* állította a középpontba, ahogyan azt a II. Vatikáni Zsinat akarta, de amit az előző két pápa a hierarchia javára figyelmen kívül hagyott. Ferenc pápa alázatosan arra kérte Isten népét, hogy imádkozzék érte, és kérje számára Isten áldását. Csak ezután áldotta meg Isten népét. Ez azt jelenti: szolgálni akar, és nem azt akarja, hogy őt szolgálják. Segítséget kér a közös út kere-

séséhez, és mindazok testvériségéért kiált, akik már nem ismerik fel egymást testvéreként, hanem a gazdasági kötelek foglyainak élik meg magukat.

Végül került minden látványosságot, amely a pápa alakjának sajátossága. Nem emelte föl karját a nép üdvözlésére, hanem csöndben maradt, állhatatosan és komolyan, szinte azt mondanám, megrettenve. Fehér alaknak láttuk őt, aki szelíden tekintett az emberek tömegére. De békét és bizalmat sugárzott. És humorral tett bizonyosságot, amikor minden hivatalos retorikát mellőzve úgy be-

szélt, ahogyan egy pásztor a híveihez.

MEG KELL EMLÍTENI, hogy olyan pápa ez, aki a messzi délről jön, ahol a legszegényebb emberek élnek, és ahol a katolikusok 60%-a található. Lelkipásztori tapasztalattal és „alulról induló” látásmódjával képes átalakítani a Kúriát, decentralizálni az ügykezelést, és új, hiteles arcot kölcsönözni az egyháznak.

Leonardo Boff

Forrás: Kirche In, 2013/4

„Meváltozott”

Interjú Ferenc pápáról
Tere Carillo Buenos Aires-i iskolavezetővel

Találkozott-e valaha személyesen Bergoglio bíborossal?

Igen, az utóbbi időben kétszer találkoztam vele. Fölkerest minket a plébániánkon, amikor „Gyülekezeti háló” munkatársaival és a régióban dolgozó papokkal jöttünk össze, hogy közösen gondolkodjunk el a peremre szorult fiatalokkal végzett munkánkról. Együtt mérlegeltük, mit tehetnénk még jobban, különösen azokkal a fiatalokkal, akik drogfüggők vagy drogkereskedők.

Milyennek látta a bíborost?

Figyelmesnek és fogékonyak. Bergoglio nem pöffeszkedett, hanem valóban érdeklődött a tevékenységünk iránt. Meggyőzött minket arról, hogy kiemelkedőnek tartja a munkánkat. Nem túlozta el a dicséretet. Ez tetszett nekem.

Mi az a „Gyülekezeti háló”?

Az ilyesmi valószínűleg ismeretlen Európában. Különböző szociális szolgálatok összekapcsolásáról van szó; olyan szolgálatokról, amelyeket főállásúak és önkéntesek kínálnak föl az embereknek. Ezek közé tartozik a *Copa de Leche* („Egy pohár tej”) – étkeztetési program olyan gyerekek számára, akik kicsi súlyúak és éheznek. A *Taller Juan Diego* nevű műhelyekben sérült gyerekek és fiatalok találkoznak. Van óvodánk és találkozóink idősek számára. *Mujeres 2000* („Asszonyok 2000”) a neve annak az irodának, amely nőknak nyújt segítséget, s az ő képzésükkel foglalkozik. Mozgó egészségügyi központjaink azoknak az embereknek segítenek, akik nem jutnak hozzá a drága magánorvosokhoz. *Nuestras Huellas*-nak („Ujjlenyomataink”) hívják az általunk működtetett alternatív bankot. Aztán ott van még a plébániai Karitás... A plébániák mindezzel foglalkoznak Argentína szegénynegyedeiben, mivel nálunk sajnos nem létezik az állami szociális ellátás abban a formában, mint például Németországban.

Mi volt az első reakciója a pápaválasztás eredményére?

Először nem tudtam elhinni, de aztán óriási öröm töltött el – mindenekelőtt azért, hogy a bíborosok végre nem európai választottak, hanem egy közülünk valót. Nem ragyogó teológust a világ egyik leggazdagabb országából és egyik leggazdabb egyházából, hanem egy latin-amerikai, egyet közülünk. Környezetemben mindenki ugyanígy volt

ezzel. A *Taller Fatima* oktatási központban, amelyet én vezetek, a gyerekek és a fiatalok nagyon lelkesedtek, mert ők már személyesen találkoztak Bergoglióval, amikor a bíborosunk volt.

Mi jellemzi Ferenc pápát?

Elkötelezett baloldali katolikusként azt mondom önnek: Ez az ember jobboldali volt, és hibákat követett el a „Pizskos háború” idején. De nem maradt meg tragikus tévedésénél, hanem felállt, és ismét útnak indult. Hasonló a helyzet a mi argentin nemzetünkkel. Nézze meg a történelmünket! Gondoljon a katonai diktatúra borzalmaira, a brutális gazdasági válságokra: Utána ismét talpra álltunk. Sokan úgy vannak ebben a negyedben, mint Bergoglio páter. Súlyos hibákat követnek el, de aztán ismét felállnak. Gondolom, ez a lényeges a keresztény életben.

Mit vár ön az új pápától?

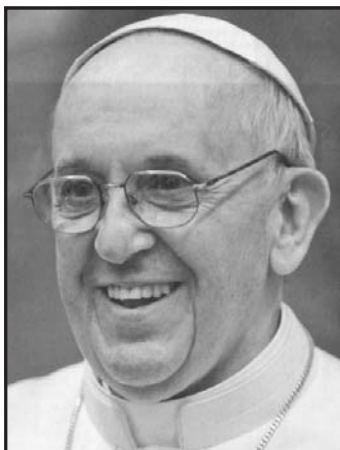
Hogy ne felejtse el, amit Buenos Aires-i érsekként megtanult: talpra állni, és támadni a halál erőit. Bergoglio az évek során egyre nyitottabbá, egyre kapcsolatképesebbé, sőt lazábbá vált. Megtanult beszélni a reménytelenül kirekesztettekkel vagy a szeméttelpeken élő emberekkel. Ez nem csekélység egy idősebb férfi részéről, akinek egy nagy érsekséget kell vezetnie.

Mindenekelőtt mit kellene tennie Ferenc pápának?

Ha tanácsot adhatnék neki: Semmiképp se hagyja cserben a szegényeket! Őket kellene a középpontba állítania, az ő reményeiket, erősségeiket, gyengeségeiket. Először alkalommal oly hosszú idő után. Láthatóvá kellene tenni a láthatatlanokat, és kökemény kritikát kellene gyakorolnia a neoliberális kapitalizmuson, mert az hamarosan tönkreteszi az egész világot, ha nem ügyelünk és nem tanúsítunk energikus ellenállást.

És teológiailag?

Ha nekilát annak, hogy elsőként a szegényeket, a kirekesztetteket és a peremre szorítottakat állítsa az egyházi munka központjába, akkor már hallatlanul sokat tett. Ehhez képest a többi ügy szerintem másodrendű. Remélhetőleg nem fogják őt elsodorni a másodrangú dolgok. Nem szabad túl sokat követelni tőle. Ő természetesen nem

csúcsteológus, de nyitott, okos szakértők állnak rendelkezésére a jezsuita rendben.

Mit fog tenni a nőkért?

Ferenc pápa mély Mária-tiszteletben gyökerezik, ami jellemző a latin-amerikaiakra. Mária, a megértő és kitartó nő példaképe. De női papok? Ez iránt nem mutat semmi rokonszenvet, ami érthető egy idősebb latin teológus részéről.

Csalódást fog okozni az európaiaknak?

Ezt könnyen el tudom képzelni. Mert nekik más forgatókönyvük van, mint ennek a pápának. Ő nem egy magától értetődően demokratikus jóléti és fogyasztói társadalomból jön. Az ő szíve eddig a szegényekért dobogott, nem a bebiztosítottakért. Közöttük szakadék tátong. A liberális, a szó legjobb értelmében polgári reformkezde-

ményezések idegenek tőle. Ezekkel még ezután kell élénken foglalkoznia.

Mi szól mellette?

Van humora. Nem a más nemzetekre jellemző dübörgő humor ez, hanem inkább az argentinok kissé önirónikus humora. Szívesen főz. Jól szót tud érteni az emberekkel. És szívesen él.

Thomas Seiterich

Forrás: Publik-Forum, 2013/6

Terre Carrillo 56 éves, szociálpedagógus. Húsz évvel ezelőtt oktatási központot alapított hátrányos helyzetű gyerekek és fiatalok számára a 13 milliós Buenos Aires peremén, s mindmáig ő vezeti azt az iskolát, amelybe jelenleg 250 gyerek és fiatal jár.

Szent Oscar Romero?

Ferenc pápa mostanában sokféle javaslatot kap. Az enyém így hangzik: Kérem, végre avassa szentté Oscar Romerót! Törje át az expápa, Benedek által felállított blokádot! Mert nincs még egy olyan vértanú, akit annyira tisztelnének Latin-Amerika szegénynegyedeiben, mint Oscar Romero érsek. 1980-ban az oltárnál, a szentmise bemutatása közben lőtték le. A gyilkosság a katonai vezetés megbízásából történt. A sűrűn lakott kávéköztársaságban, El Salvadorban a hadsereg akkoriban – az USA segítségével – háborút folytatott saját népe ellen. Az ötmillió polgárból 70 ezren haltak meg. Romero közbenjárt a szegényekért, akiket ezrével mészároltak le. Csak Zacamil község, amelyet a háborúban ismételtelen fölkerestem, 600 megölt polgárát siratta.

Romero érsek egyre kétségbeesettebben próbálkozott, siker nélkül. Amikor világossá vált számára, hogy a hatalmasoknál nem talál meghallgatásra, a katonákhoz fordult, és parancsmegtagadásra szólította fel őket. „Vessenek meg az elnyomásnak!” Ez volt a halálos ítélete.

Nem sokkal Romero érsek halála után a San Salvador-i érsekség elindította a szentté avatási eljárást. Miután minden aktát megvizsgáltak, elküldték azokat Rómába. Ott azonban a Vatikán 2007 óta akadályozza a szentté avatási folyamatot. XVI. Benedek pápa ezt mondta indoklásul: „Az a veszély fenyeget, hogy a politika eszközként használja majd Romerót...” Lehetséges. Viszont a Vatikán sosem gátolta a nagyszerű lengyel ellenálló pap, az 1984-ben a lengyel titkosszolgálat által meggyilkolt Jerzy Popieluszko szentté avatását.

Kétféle mérce! Mert az „antikommunista” Popieluszko éppúgy eszközként használhatja a politika, mint a „baloldali demokrata” Oscar Romerót.

Thomas Seiterich

Forrás: Publik-Forum, 2013/7

Romero érsekről 2010. áprilisi számunkban írtunk (19-20. o.).

A tanácsadói testület összetétele sokat elárulhat arról, mi várható Ferenc pápa kormányzásától.

Az új pápai kurzus

A nyolc tagú tanácsadói testület

Fizikát, matematikát, kémiát, filozófiát és pszichológiát tanult Tegucigalpában (Honduras), Rómában és Innsbruckban. Folyékonyan beszél spanyolul, angolul, franciául, olaszul, németül és portugálul. A Don Bosco által alapított szalézi rend tagja, a filozófia és a teológia doktora, s az innsbrucki egyetem pszichitáriai klinikáján klinikai pszichológusi és pszichoterápiás diplomát szerzett. Tagja a Viselkedésterápia Európai Társaságának. Továbbá helikoptervezetői jogosítványa van, és szenvedélyes muzsikusi: szaxofonozik és zongorázik. Ő **OSCAR ANDRES RODRIGUEZ MARADIAGA** (71 éves), a honduras-i Tegucigalpa érseke, akit a nyolc tagú tanácsadói testület koordinátorának nevezett ki Ferenc pápa. Hazájának ő az első bíborosa, és már 2005-ben pápajelöltnek számított. Hogy azután egy másik zongoristát, Joseph Ratzingert választották meg pápának, az kevésbé a Szentlélek műve volt, inkább a reakciós egyházpolitikáé. A Latin-amerikai Püspöki Konferencia elnökeként Maradiaga ismételtelen rámutatott a szegény népek adósságterhére. Vállalta a globális adósságelengedési kampány védnökségét, és ezáltal világszerte ismertté vált. A kölni G7-es csúcson 17 millió aláírást nyújtott át a német szövetségi kancellárnak. A nemzetközi Karitászt vezetője.

Hozzá hasonlóan a tanácsadói testület másik hét tagja is többé-kevésbé mérsékelt konzervatív, reformokra kész férfiú. Az egyház megújulását sóvárogva váró, és azon dolgozó milliók számára jó hír: E bíborosok egyike sem tagja vagy szimpatizánsa újkonzervatív csoportosulásoknak, nem tartozik „Benedek nemzedékéhez” vagy „tanítványi köréhez”, és távolról sincs közük az Opus Dei-hez. Hárman valamely szerzetes rend tagjai, a többiek világi papok, s az utóbbiak közül ketten kifejezetten jezsuita tanítványok.

SEAN PATRICK O'MALLEY bíboros (69), Boston érseke kapucinus szerzetes. Washingtonban tanult filozófiát és teológiát. Olyan ember, aki mindig kiállt a szegények és a kirekesztettek mellett. A washingtoni Katolikus Egyetem professzoraként (1969-1973) megalapította a Spanyol Katolikus Központot, amely a bevándorlók oktatásával, orvosi ellátásával és jogi támogatásával foglalkozik. Ennek a központnak az igazgatója volt 1973-tól 1978-ig. Amikor az egyházmegyéjében történt szexuális visszaélések miatt Bernard Law bíborosnak le kellett mondania, II. János Pál pápa O'Malleyt nevezte ki a bostoni érsekség püspökévé. Hogy az áldozatok kártalanítása, illetve a bíró-

sági költségek 75 millió eurós összegét elő tudja teremteni, O'Malley eladta többek között a bostoni érseki palotát.

GIUSEPPE BERTELLO bíboros (71) a pápai diplomáciai akadémián tanult, és röviddel 1976-os pappá szentelése után a Vatikán diplomáciai szolgálatába lépett. Nyugat-Afrikában (Togo, Ghana, Benin) és Mexikóban volt nuncius. A Vatikán megfigyelője az ENSZ genfi hatóságainál és Világkereskedelmi Szervezetben. 2011. október 1-e óta az elnöke a korrupció gyanújába keveredett vatikáni államt, illetve a Vatikán gazdasági vezetését ellenőrző pápai bizottságnak.

A tanácsadói testület további tagja **FRANCISCO JAVIER ERRÁZURIS OSSA** (80). A chilei bíboros a mérsékelt konzervatív *Schönstatt-mozgalom*hoz tartozik. Először magasabb matematikát tanult Chile fővárosának Pápai Egyetemén, majd teológiát a svájci Freiburgban. 1974-ben kinevezték a németországi Schönstatt-mozgalom általános előjárójává, majd 1990 decemberében „A Megszentelt Élet Intézete Kongregációjának” titkárává (ez a vatikáni intézet illetékes a szerzetesek és apácák, illetve különböző világi intézmények ügyeiben). További kúriai hivatalai közé tartozik tanácsadói tevékenysége a Hittani Kongregációban, a Latin-amerikai Pápai Tanácsban és az emigránsokkal kapcsolatban.

LAURENT MONSENGWO PASINYA bíboros (74) a Kongói Demokratikus Köztársaságból jön. A bibliatudós és később világszerte ismertté vált milánói bíboros érsek, Carlo Maria Martini tanítványaként bibliatudományt tanult. Ő az első afrikai, aki a római Pápai Bibliikus Intézetben bibliikus doktorátust szerzett. 1976 és 1980 között a kongói püspöki konferencia elnöke volt. Mellesleg: a jezsuita Martini bíboros is a pápajelöltek közé számított

2005-ben, de a Vatikánon gyakorolt kritikája és haladó nézetei miatt Ratzinger árnyékában neki sem volt esélye, akárcsak rendtársának, Bergogliónak.

Az indiai (Mumbai, régebben Bombay) bíboros érsek, **OSWALD GRACIAS** (69) egy karácsonyi napon jött a világra. A mumbai jezsuita kollégium diákja volt. Pappá szentelése után 1976-ig Jamshedpur püspökének, a jezsuita Joseph Rodericksnek a titkára és irodaigazgatója volt. A római Urbánia Egyetemen tanult, és ott szerzett egyházi jogi doktorátust. 1982-ben kinevezték a mumbai érsekség irodaigazgatójává, 1988-tól pedig annak jogi tanácsadójaként működött. Akárcsak a többi bíboros, ő is tagja különböző vatikáni szervezeteknek. Az indiai püspöki konferencia elnöke, továbbá 19 ázsiai püspöki konferencia föderációjának főtíkára, ezért a pápa minősített tanácsadója lehet az indiai kontinens ügyeiben.

München bíboros érseke **REINHARD MARX** (60) – őt aligha kell különösebben bemutatni [*német nyelvterületen – a ford.*]. A közérdeklődés nem annyira gazdasági és társadalometikai eszméire irányul, mint inkább egyházpolitikai és egyházfegyelmi intézkedéseire. Világszerte feltűnést keltett, hogy megrendszabályozta Gotthold Hasenhuittel teológiaprofesszort, mivel az egy ökumenikus istentiszteleten evangélikus lelkészekkel együtt konszekrálta a kenyeret és a bort, illetve Regina Ammicht-Quinn tübingeni teológusnőt, akitől megtagadta a tanítási engedélyt a saarbrückeni egyetemen. Majd meglátjuk, hogy Marx milyen szerepet fog betölteni a pápa tanácsadói testületében, de tény, hogy bizonyos rugalmasságot nem lehet elvitatni tőle.

Végül **GEORGE PELL** ausztrál bíboros (72), Sydney érseke kapott meghívást a testületbe. Apja, egy vallását nem gyakorló anglikán, bokszbajnok volt, anyja ír származású, hithű katolikus. Nyilvánvalóan a sportos apai mintakép ösztönözte arra, hogy belépjen a richmondi futballklubba, ahol ifjúsága idején buzgón kergette a labdát – mígnem hirtelen papi hivatást érzett. Sydney érsekeként azt panasolja, hogy az utóbbi 50 évben megnőtt azoknak az embereknek a száma – az ország lakóinak ötödére –, akiknek semmilyen vallásuk sincs. Szerinte minden monoteistának, kereszténynek, zsidónak, muszlimnak és szikhnek oda kell hatnia, hogy ez a fejlemény a visszájára forduljon. Nem engedhetjük meg, hogy rosszabbá váljon a helyzet, mint Illés idejében, Kr. e. 850 évvel, amikor a monoteizmus szinte eltűnt Baál isten híveinek agresszív pogánysága miatt. Pell érsek nyilvánosan bírálta Benedek pápa visszalépését, illetve a környezetét, amely nem nyújtott neki segítséget szolgálatának ellátásához. Benedek inkább jó teológus volt, mint jó egyházfő, véli.

Ferenc pápa biblikusán megalapozott és a zsinathoz hű menetirányára egyre világosabbá válik. Egyelőre szerencsésnek tűnik tanácsadóinak kiválasztása, akiknek októberig van idejük arra, hogy állandó kapcsolatot tartva vele, átgonadják reformjavasolataikat.

Walter Axtmann

Forrás: Kirche In, 2013/5

